

ASPECTE PRIVIND EXPLOATAREA ZĂCĂMINTELOR DE SARE DIN STRĂVECHEA ȚARĂ A VRANCEI

Iliescu Ionuț
Aurora - Emilia Apostu

Una din vechile și marile bogății ale subsolului țării noastre a constituit-o, din vremuri străvechi, sarea. Din acest punct de vedere, falnicii Munți ai Vrancei nu au făcut excepție. Rezervele de sare din zonă erau absolut indispensabile comunităților de răzeși, atât pentru consumul casnic, cât și pentru turmele de animale.

Încă din secolul al XVIII-lea, sarea vrâncenilor existentă în muntele Mișina era râvnită de către ungurii din Covasna ¹ Drept urmare, nerejenii, spulberenii - și nu numai ei - au format „*potere de apărare ca să-și păzească ocnele de sare împotriva ardelenilor ce veneau în bande ca să fure*” ².

Dintre vechile hrisoave doveditoare ale exploatării sării de către vrânceni, reținem pe cel din 1733, referitor la stabilirea hotarului moșiei Soveja și dreptul răzeșilor din Tulnici la scoaterea sării din munte. Documentul, referindu-se la o porțiune de hotar, precizează: „...*de acolo pre Lepșa ce mare în gios pân' în Sare și acolo stâlpu și sare să le fie în doi cu Tulnici*” ³

---

¹ Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Vrancea (în continuare se va cita: S. J. A. N. Vn.), fond personal Vasile I. Țiroiu, dosar nr. 7, f. 216.

² *Ibidem*, f. 229.

³ Aurel V. Sava, *Documente putnene. Vrancea - Irești - Câmpuri*. Publicate cu un studiu introductiv despre proprietatea colectivă vrânceană de ~, Președinte de Tribunal. Publicată cu ajutorul Fundațiunei Ferdinand I, vol. II, Tipografia Băncii Centrale Cooperative, Chișinău, 1931, doc. nr. 20, p. 13.

În secolul următor, drepturile vrâncenilor de exploatare a sării în beneficiul propriu au fost recunoscute de Domnia Moldovei, care avea monopol asupra extragerii și comercializării acestui tip de zăcământ. Cu alte cuvinte, Vrancea era singurul loc din Țara Moldovei care nu intra sub incidența acestui monopol. Marea concesiune ce se făcea vrâncenilor avea însă un preț deloc lipsit de importanță: vrâncenii puteau extrage sare doar pentru propriile gospodării, neavând voie să o și comercializeze. Proprietate domnească, ocnele de sare erau administrate fie direct, fie prin arendășie. În ciuda acestui regim preferențial, vrâncenii nu s-au arătat deloc mulțumiți, nerespectând condițiile impuse de Domnie ⁴

La 1827, iată ce spunea un staroste de Putna referitor la această problemă: « *Sarea Vrâncii iaste oprită a eși din cuprinsul Vrâncii și pe acei ce să prind vânzând sare li se ia contrabantu și sarea și vitele încă ce duc sare* » ⁵

În asemenea condiții, reacția vrâncenilor nu aveau cum să întârzie. Concretizarea o reprezintă „*Anaforaua Sfatului din 1 decembrie 1840 supt no. 1.381 înalt încuviințat la 10 decembrie 1840 pentru oprirea locuitorilor din Vrancea de a vinde sare din munții lor.*

Departamentul de Finanțe, prin referatul cu nr. 8.580 supuind luărei aminte sfatului cuprinderea articolului 13 din condițiile ținerei Ocnelor unde zice că « locuitorii din Vrancea sânt slobozi a scoate sare de acolo pentru însuși a lor trebuinți, fără însă a îndrăzni să vândă sare peste hotar, sau aice în țară, căci dovedindu-se o asemenea faptă, atunci nu numai să plătească cu îndoit prețu a ocnei suta de ocă sare ce s-ar dovedi că au vândut, dar încă necutezători să se și pedepsască, luându-i pe toți cu totul de pronomia aceasta » ⁶.

Înșăfășind în copie raportul ce am primit din partea D. logofătului Al. Vilara, ocupicicul Ocnelor, arătătoriu că după

---

⁴ Cezar Cherciu, *Vrancea și Ținutul Putnei. Un secol de istorie 1820 - 1920*, Editura Neuron, Focșani, 1995, p. 76.

⁵ Aurel V. Sava, *op. cit.*, p. 221, nota 1.

⁶ Cezar Cherciu, *op. cit.*, p. 76.

sciința ce ar fi luat, unii din locuitorii Vrancei ar fi șlobozind sare și ar fi vânzând nu numai în ținutul Putnei, dar încă și peste hotar în Valahia și Transilvania, pricinuindu-se prin aceasta nu puțină pagubire; pentru care propune, că spre părăsirea unei așa urmări, să se îndatorească la plata contrabantului de îndoit preț, pentru sarea ce s-ar vinde din munții lor, pe toți locuitorii din Vrancea, în scop că supt o asemenea îndatorire, acei nevinovați din locuitori, ar privilegia asupra celor ce ar fi vinovați.

Asupra acestei împrejurări, Dumnealui Vel Vistiernic făcând luarea aminte, că de a se supune la plata de contraband de îndoit preț pe făptuitori, aceasta ar fi întemeetă pe cuprinderea Articolului de mai sus și îndestul de rezonală, dar a trage parte la acea plată și toți locuitorii Vrancei, s-ar face obijduire, își dă socotința, ca pentru toată sarea ce se va dovedi că s-a vândut în țară de cătră arătații locuitori sau că s-a trecut peste hotar, să se mărginească plata contrabantului numai asupra locuitorilor satului aceluia, unde s-ar găsi locuința făptuitorilor, socotindu-se aceasta o îndestulă închizeșluire pentru părăsirea vânzării sărei, căci atuncea toți locuitorii satelor se vor îngriji a privilegia, în satele locuinței lor.

De a nu se urma vre o vânzare de sare care i-ar supune la plată contractului și o așa măsură să se și publice prin foile sâtești spre știința tuturor îndeoboștie, iară aplicația ei să se socotească de la 15 zile după tipărirea pomenitelor foi. Această socotință a D. Vel Vistiernic Sfatul cunoscându-o rezonală o au încuviințat și plecat o supune cunoștinței Înalțimei voastre spre desăvârșita hotărâre.

Această Anafora s-a împărțit Visteriei la 17 Dekembrie 1.840 sub N. 2.065”¹

---

¹ Manualul Administrativ al Principatului Moldovei, cuprinzătoriu legilor și dispozițiilor introduse în țară de la anul 1832 până la 1855, înorânduite de o comisie din naltul ordin al înălțimei sale principelui domnitoriu al Moldovei, Grigorie A. Ghica Voevod, Tomul al Doilea, Departamentul de Finanțe, Secretariatul de Stat, Departamentul Bisericesc și al Învățăturilor, Departamentul Lucrărilor Publice, Comitetul Sănătății, Controlul, Spitalul

Rezolvarea litigiului a fost însă de scurtă durată, în condițiile în care răzeșii vrânceni nu vor recunoaște dreptul Statului de a le impune interdicția de comercializare a sării. Faptul este dovedit de Referatul nr. 900, înaintat de către Secretariatul de Stat al Moldovei către Vistierie, la 30 martie 1851: *„Referatul Departamentului de Finanțe din 5 martie 1851 sub no. 1292 către șfat și închierea Șfatului din 1851 martie 28, atingătoare asemenea de sare de la Vrancea și de fântânile cu slatină de la deosebite locuri.*

Din însoțitul aice în copie adresu a D. Vornic Alecu Vilara, otcupcicul ocnelor, ce de iznoavă s-au priimit la Vistierie sub N. 28 se va pliroforisi Șfatul de arătarea i propunerea ce face asupra sărei, atât de la Vrancea, ce neconținut s-ar specula de către Vrânceni i osebite fețe, cât și din fântânile cu slatină i de la malurile cu sare ce s-au deschis pe la osebite locuri, precum în însemnarea alăturată se cuprinde, macar deși prin înadins afișuri Domnești și cărți a Visteriei, s-au pus îndatorire Isprăvniceii competente de a stărpi un așa rău aducătoriu de simțitoare pagubă otcupului ocnelor și în totul jignitoare dreptului Articolului 9 din condițiile contractului ocnelor, care are următoarea cuprindere: « De la un loc în altul a țarei, nimănui nu se dă voe de a scoate sare, nici pentru a sa trebuință, nici de vânzare, ce numai otcupnicului de la Ocnă, afară de sarea de la Vrancea ce este ertată Vrâncenilor a o scoate pentru însuși a lor trebuinți, îndatoriți fiind și ei a privileghe ca pe granița Vrancei să nu intre sare de peste hotar în Moldova, de la megieșitele locuri și ei însuși a nu îndrăzni să scoată sare din Vrancea, spre a o vinde la alții peste hotar, sau aice în țară căci dovedindu-se o asemenea faptă, atunce nu numai că vor plăti cu îndoit preț al ocnei, suma de ocă sare ce s-ar dovedi că au vândut, daru încă necutezători se vor pedepsi lipsindu-se pe toți cu totul de pronomiul acesta ce l-au avut până acum și la toate asemenea locuri din Vrancea de unde se scoate sare de către Vrânceni, antreprenorul ocnelor de va vroi va răndoi omul său

să păzească în toată vremea ca vrâncenii după drepturile ce au prin hrisov, să scoată sare numai pentru trebuința lor, iâr nu și de prisos ca să o vândă nici în principat, nici peste graniță, nici pe alți străini să nu-i lasă a veni să scoată sare din Vrancea și să o rădice în trebuințele lor pe la toate locurile unde sânt, sau se va ivi slatină cu apă sărată proprietarul aceluia loc va avea dreptate ca să eie slatină numai pentru trebuință casei sale, iar la străini să nu fie slobod a da nici a vinde, iară dovedindu-se să piardă dreptul și slatina să se închidă nu numai puțin și Art. 165 din Organicescul Reglement, în privirea căroră împregiurări, dar Sfatul este rugat ca să binevoiască a da grabnică dezlegare de măsura ce trebuie să se eie asupra acestor catahrisuri - iară Sfatul au făcut închiere în cuprindere « să se facă cunoscut Departamentului Visteriei că în aceea ce atinge de oprirea vre unui abuz cu care de la Vrancea să se poroncească Isprăvniciei de a fi cu cea mai de aproape privighere a nu se face de cătră locuitorii Vrancei vânzare de sare sau esportație și a se mărgini ei în privilegiul ce li s-a dat condiționat, iară în ceea ce privește fântănilor cu slatină, asemenea să se poroncească Isprăvniciei, de a fi cu privighere a nu fi slobodă decât întrebuințarea slatinei pentru casnica trebuință, fie a fi iertat cuiva, fie proprietari, fie locuitori, a o vinde afară la alții și a o specula, căci ea dinpotrivă socotindu-se ca o călcare, o asemenea urmare nu rămâne decât a pecetlui acele fântăni și a se opri cu totul scoaterea de slatină în urmarea legiuierei ce privește un asemenea caz, bine înțelegându-se că pecetluirea nu are a se face de cât acelor fântăni care s-ar descoperi că au uneltit vânzarea afară, cu toate aceste scoatere de slatină, pentru facerea de feredee pe loc, sau transportare pentru asemenea trebuință nu va fi oprită, cu aceasta însă ca pentru rădicarea slatinei, acei ce vor avea nevoie, să se adreseze la Isprăvnicie și să eie autorizația ei și numai cu biletul Isprăvniciei va și slobodi eșirea slatinei de pe moșia cu fântănilor și acestea supt răspunderea dregătorilor »⁸

---

⁸ Ibidem, doc. nr. 580, p. 90 - 91.

Dreptul străvechi al vrâncenilor asupra extragerii și folosirii sării pentru trebuințele proprii avea să fie consfințit și prin hrisovul din 1853 dat de Grigore Ghica Vodă. Mai mult decât atât, legislația ulterioară în materie avea să mențină pentru vrânceni tratamentul preferențial de care s-au bucurat aceștia. În continuare, Vrancea era singurul loc din țară unde nu era în vigoare monopolul Statului asupra sării ⁹

Ca urmare a petiției vrâncenilor din 8 august 1851, prin care aceștia protestau contra interzicerii de către Cămara Ocnelor de a extrage și a folosi sarea pentru nevoile lor, a raportului vel vistiernicului din 2 iunie 1853 și a mai multor cereri ale celor nedreptățiți înaintate Ministerului de Finanțe de a li se da câștig de cauză, cu hotărâre întărită prin hrisov domnesc, Grigore Al. Ghica Vodă s-a decis să facă dreptate. La 1 octombrie 1853, printr-un hrisov, el restatormicește vechiul drept al vrâncenilor de a extrage sarea din gropile existente doar în limita necesităților gospodăriilor lor, neavând însă voie să o comercializeze ¹⁰ Redăm textul integral al documentului:

„Noi, Grigori Alecsandru Ghica Voevod, cu mila lui Dumnezeu, Domn țării Moldovei

Asupra petiției ce ne-au dat locuitorii din Vrance la 8 August 1851, tânguitoare de oprire ce le-ar fi făcând Camara Ocnilor de a-și lua sare pentru a lor trebuință, luând aminte că fiindu o așa măsură din parte cămării, ar fi împotriva vechilor hărăziri ce au vrâncenii în asămine privileghiu, am încuviințat și noi prin recomandaje către D-lui Vel Vistiernic ca locuitorii din Vrance să se folosească de acest product numai pentru a lor trebuință, cu aceasta însă că înlesnire ce li se dă să nu le slujască nici cum pentru spiculație;

Și la 1-iu Septemvrie, anul curgătoriu, de cătră D-lui Vel Vistiernic înfășășându-ni-să raportul său din 2 lunii cu no. 4.205 în alăturare cu pomenita cerire și o alta, cătră Departamentul nostru de

---

⁹ S. J. A. N. Vn., Fond personal Vasile I. Țiroiu, dosar nr. 7, f. 15.

¹⁰ Idem, fond Colecția de documente, Pachet nr. XIII, doc. nr. 417, f. 1.

Finans mijlocitoare ca pe temeiul hărăzirei ce l-am făcut să li să sloboadă și Domnescul nostru hrisov, am încuviințat și o așa propunere prin nomeratul raport, însămnându-să că li să da voiea cerută numai în mărginire ocolului lor. Așa dar, pe temeiul celor prescrișă prin acest al nostru Domnescu hrisov hotărîm și restatornicim ca locuitorii vrânceni, pe putere chiar a ofisului ce am slobozit Stărostii Putnii la 1850, August 1 cu no. 64 să aibă tot dreptul de a lua din gropile ce sânt destupați, sare cât va fi de nevoie pentru a lor proprie trebuință spre lesnire a casălor și vitelor lor, fără ca să fie de cineva opriți și împiedecați, dar și fără ca și ei să îndrăznească a spicula această hărăzire prin vindirea sării piste hotar sau aice în prințipat, piste cuprinderea încuviințării ce le-am făcut, căci dovedindu-să asămine faptă lovitoare dreptăților cămării și prin urmare a fiscului, apoi nu numai că să vor lipsi de această hărăzire, dar vor fi supuși a plăti straf cu prețul îndoit a sumii de sare ce s-ar dovedi vîndută.

Această a noastră hărăzire de care și mai înainte vrâncenii prin milostivire procatohilor noștri s-au bucurat, în toată cuprinderea ei poroncim D-sale Vel Vistiernic ca prin publicație să aducă la cunoștință opștească, spre deplină știință și întocmai urmare, poftind totodată și pe acei din urmă luminași Domni frați a noastră, care din Dumnezăească bună voință vor fi pe tronul Domniei acestui Prințipat, ca nu numai să nu strămute această hărăzire de mare agiutorință, ce să dă pentru casnica hrană a vrâncenilor și a urmașilor lor din cuprinsul ocolului, ce mai ales să se întărească.

Scrisu-s-au hrisovul acesta la Scaunul Domniei noastre, în orașul Iașii, în acel al cincile unu a Domniei noastre la Moldova .

Noi Grigore Ghica Voevod¹¹.

În acele vremuri, vrâncenii se foloseau de gropile de sare de la Valea Sării și din muntele Țipău¹², „cea de a doua importantă sursă

---

¹¹ Aurel V. Sava, *op. cit.*, doc. nr. 193, p. 220 - 222.

¹² S. J. A. N. Vn., Fond personal Vasile I. Țiroiu, dosar nr. 7, f. 15.

de sare, vestită ca și cea de la Valea Sării”¹³. De aici își asigurau necesarul de sare sate precum Spulber, Nereju, Prahuda, Paltin, Herăstrău și Nistorești¹⁴.

Maluri de sare exploatare existau și în punctele „Mișina”, „Lepșa” și „Vârful Bălosul”, pazei civile¹⁵ adăugându-se, în anii care vor urma, cea militară¹⁶.

Lista continuă cu muntele Zboina, de unde răzeșii din Lepșa permiteau sovejenilor să extragă sare încă din secolul al XVII-lea, Dealul Poienii, muntele Pietrosu, muntele Lapoș, Paltin, Nereju și Păulești¹⁷.

Cu toate că nu intrau sub incidența monopolului Statului asupra sării, răzeșii vrânceni trebuiau să se supună controalelor efectuate de Administrația Salinei Târgu Ocna¹⁸.

În 1861, de exemplu, Județul satului Negrilești, după efectuarea inspecției de către revizorul malurilor de sare și slatinelor, înaintează cămărașului ocnelor o declarație prin care garanta că nici un locuitor din sat nu va comercializa sarea extrasă din gropile existente în ocolul Vrancea¹⁹. Același lucru era valabil pentru toate satele vrâncene²⁰. Salariile păzitorilor, malurilor de sare erau asigurate de comunitățile răzășești din zonă²¹.

În 1862, documentele semnalează furturi de sare din Munții Vrancei, printre făptuitori numărându-se și Feier Ioji și Ioan Jigman²².

---

¹³ *Ibidem*, f. 204.

¹⁴ Cezar Cherciu, *op. cit.*, p. 73.

¹⁵ S. J. A. N. Vn., fond Primăria Comunei Spinești, dosar nr. 1 / 1860, f. 1.

¹⁶ *Idem*, Fond personal Vasile I. Țiroiu, dosar nr. 7, f. 230.

¹⁷ Anton Paragină, *Habitatul medieval la curbura exterioară a Carpaților în secolele X - XV*, Muzeul Brăilei, Editura Istros, Brăila, 2002, p. 57.

¹⁸ Ion Ionescu, *Agricultura română din judeciulu Putna de ~, Inspectoru generalu de agricultura, Judeciulu alu III*, Imprimeria Statului, București, 1869, p. 35.

¹⁹ S. J. A. N. Vn., fond Primăria Comunei Negrilești, dosar nr. 11 / 1861, f. 1.

²⁰ *Idem*, fond Comitetul (Județul) Satului Hăulișca, dosar nr. 3 / 1862, f. 2.

²¹ *Ibidem*, f. 1.

²² S. J. A. N. Vn., fond Tribunalul Județului Putna, dosar nr. 222 / 1862, f. 1.

Cazuri similare sunt semnalate de către păzitorii malurilor de sare din Păulești²³ și Hăulișca²⁴.

În anii 1867 - 1868, nu mai puțin de 90 de ardeleni au trecut munții în Vrancea pentru a fura sare, dând serios de furcă grănicerilor moldoveni²⁵

Referindu-se la cele 14 pichete existente în 1869 în Munții Vrancei, Ion Ionescu face referire la „acest episod atunci când menționează Pichetul nr. 121 Valea Neagră *„in plaiulu la care vinu potecele de la Petrosu și Giurgiu. Acestu pichetu padiesce și muntele de sare din allea Bălosului. Aici au avutu locu doue lupte: una în toamna anului 1867, și alta în primaveara anului 1868. În cea dintaiu lupta, 6 graniceri români s-au bătutu cu 70 de Ardeleni, hoji de sare, ce au venitu înarmați și au fostu goniți lassându 2 morți și 2 prinși vii; într-a duoa lupta, 3 graniceri au gonitu 20 de Ardeleni armati ce au lassatu și 2 morți din ai lor”*²⁶. Pichetul următor - nr. 122, Mișina era plasat în apropierea minelor din sare din muntele cu același nume. La rândul său, la fel era amplasat și Pichetul nr. 124 Munteanu, aflat în zona de acces către Ardeal, prin muntele Giurgiu²⁷

Același economist prezintă o situație amănunțită a zăcămintelor de sare existente în Vrancea: *„Avuția însa cea mai însemnata din munții Vrancii este sarea, care, în multe locuri, se afla în facia pamântului și a caria exploatare ar fi multu mai putieniu costisitoare decâtu sarea ce se scoate din fundulu dealuriloru de la tergulu Ocnei. Mai totu teritoriulu Vrancii este plinu de sare. La dou locuri se vedu goale stâncele de sare, și anume:*

1. Muntele Sboina in hotarulul Sovejei si muntele Bodescu în hotarulul Vrancii, despartitu în doue de pereulu Siagâu ce da in apa Lepsii dreptu pisculu Sărei unde este pichetulu No. 118.

---

²³ Idem, fond Primăria Comunei Păulești, dosar nr. 13 / 1862, f. 1.

²⁴ Ibidem, fond Comitetul (Județul) Satului Hăulișca, dosar nr. 3 / 1862, f. 3.

²⁵ Cezar Cherciu, *op. cit.*, p. 127.

²⁶ Ion Ionescu, *op. cit.*, p. 16.

²⁷ Ibidem.

Muntele Budescu este proprietatea D-lui C. Neagu, vranceanu, ce au cumpărat-o de la satele Colacu și Rugetulu.

2. *Muntele Petrosu are sare în piciorulu despre resaritu și în malulu pâreului Petrosu. Sarea este la unu statu de omu sub pamentu și de multe ori fuge pamentulu și remâne goala stâncă de sare. Sarea se cearca infengându în pamentu unu paru, și dacă parulu sta de a mai intra, atunci este semnu ca a datu de sare.*

3. *Muntele Mișina are sare în malulu pereului dreptu pichetulu No. 123.*

4. *Muntele Muntioru, la hotarulu Vrancei despre Romnicul - Saratu, are sare în facia pamântului.*

5. *În dealulu Poenii, în satu la Bodești, sarea este esieta afara de pamentu lângă pârleulu Albiana.*

6. *În Dealu la Vallea - Sarei pe pereulu Saratu este mine de sare. De aici Vranceii scotu sare pentru consumațiunea lor.*

7. *În comuna Paltinulu, deasupra pereului sarea este descoperita.*

8. *Poalele muntelui Laposiu la Neregiu deasupra Zabalei sunt pline cu sare.*

9. *În Spulberu deasupra pereului în dealu la Tipâu este sare, mergu Vrâncenii și scotu sare pentru consumațiunea lor.*

10. *Apa Cozii este sarata, și la seceta se vede duoe salamuri în malulu despre Paulești și unulu chiaru în marginea satului”²⁸.*

De fapt, multe pâraie din zonă sunt sărate, ca dovadă a faptului că traversează straturi salifere²⁹

Referindu-se la spiritul belicos al ungarilor veniți să fure sare din Vrancea, Ion Ionescu menționează că ținta lor predilectă este muntele Mișina.

De paza malurilor de sare din Vrancea răspundeau grănicerii aflați la Nistorești și Herăstrău. Nu numai ungurii erau în atenția

---

²⁸ Ibidem, p. 29 - 30.

²⁹ Ibidem.

grănicerilor, ci și vrâncenii, care nu aveau voie să scoată sare din toate locurile mai sus menționate.

Din malul de sare de la Țipău se aprovizionau locuitorii satelor Nereju, Spulber, Prahuda, Paltin, Herăstrău și Nistorești. Sarea se tăia aici din mal cu toporul.

Era interzis a se lua sare din muntele Nereju, păzit de populația din zonă.

Grănicerii păzeau și gropile de sare existentă în zona pârauului Mesteacănu, aflat în hotarul satului Tulnici.

În schimb, sarea existentă în dealul de la Valea Sării se afla la dispoziția tuturor vrâncenilor din zonă³⁰

Referindu-se la imposibilitatea respectării în Vrancea a monopolului Statului asupra sării, Ion Ionescu dă următoarea explicație: „...sarea este pretutindene și nu se poate priveghia, nici opri de a fi luată și întrebuințată de oameni”³¹ Din același motiv, vrâncenii nu plătesc nici un impozit Statului pentru că beneficiau de sarea existentă în zonă³²

Cercetările geologice de la finele secolului al XIX-lea efectuate în județul Putna au prilejuit și efectuarea unor analize legate de compoziția sării existente în Vrancea. Acestea au reliefat prezența în proporție de 90 % a clorurii de sodiu, la care se adaugă sulfatul de calciu, siliciul, carbonatul de calciu, carbonatul de fier și apa³³

În ciuda faptului că punctele de exploatare a sării ocupau o suprafață mică și aveau o adâncime redusă, ele, în schimb, erau destul

---

³⁰ *Ibidem*, p. 35.

³¹ *Ibidem*, p. 36 - 37.

³² *Ibidem*, p. 39.

³³ Mihail Canianu, Aureliu Candrea, *Dicționar geografic al județului Putna de ~*, Lucrare premiată de Societatea Geografică Română în ședința adunării generale din Martie 1893, Tipografia și Fonderia de Litere Thoma Basilescu, București, 1897, p. 265.

de numeroase ³⁴ Calitatea nu era însă peste tot aceeași. Iată, de exemplu, care era situația de la Poiana, în 1932: „*Se găsesc saline la suprafață, din care se extrage sare numai pentru vite, căci sarea este amestecată cu pământ*” ³⁵

Analizând resursele solului și subsolului județului nostru în 1935 ³⁶, geologul dr. Mircea Păucă opina că exista, în viitor, posibilitatea exploatării sării din Vrancea prin deschiderea unor mine ³⁷ El susținea chiar că „*Județul Putna este unul din cele mai bogate județe din țară în masive de sare dar care nu sunt exploatare decât puține pentru trebuințele populației locale*” Numărul mare al apelor sărate sunt dovada existenței a tot atâtea masive de sare aflate la adâncimi nu întotdeauna mici (reduse) ³⁸

Au fost și cazuri în care exercitarea de către vrânceni a secularului lor drept de exploatare a sării a fost îngăduită. De exemplu, la 17 iunie 1939, Prefectura Județului Putna cerea Preturii Plasei Zăbala să înlăture neajunsurile constatate la Valea Sării: „*În urma reclamațiunilor primite, stabilindu-se la fața locului de Dl. pretor al plasei Vrancea că locuitorul Ștefan Lăcustă, actualul custode al ocnelor de la Valea Sării le exploatează după bunul său plac, vă rugăm a pune în vedere primarilor din plasa Dv., care are dreptul străvechi de a folosi sarea din aceasta ocnă, să îndrumeze locuitorii, să se prezinte cu adresă din partea primăriei respective la comuna Valea Sării, pentru control*” ³⁹

Într-adevăr, dreptul vrâncenilor la folosirea sării din zonă fără obligații financiare rezultă și dintr-o Adresă înaintată de către Ministerul de Finanțe Preturii Plasei Vrancea, la 5 mai 1940.

³⁴ I. Roșca, *Excursia București - Soveja - Năruja - Odobești*, în *Buletinul Societății Regale Române de Geografie*, tom XLVII 1928, București, 1929, p. 390.

³⁵ S. J. A. N. Vn., fond Pretura Plasei Vidra, dosar nr. 16 / 1932, f. 14.

³⁶ Idem, fond Primăria Orașului Focșani, dosar nr. 123 / 1932, f. 112.

³⁷ *Ibidem*, f. 116.

³⁸ *Ibidem*.

³⁹ S. J. A. N. Vn., fond Pretura Plasei Zăbala, dosar nr. 27 / 1939, f. 5.

Documentul, referindu-se la monopolul Statului asupra sării, precizează: *„Excepție face numai regiunea Vrancei, ai cărui locuitori au dreptul să exploateze sare și a folosi apa sărată, însă numai în cantitățile necesare pentru consumul lor propriu și al vitelor, fiindu-le cu totul interzis să transporte această sare în alte regiuni să se comercializeze”*⁴⁰.

La rândul său, Direcția Generală a Casei Autonome a Monopolurilor Regatului României nuanța acest aspect: *„Casa Autonomă a Monopolurilor nu a recunoscut niciodată locuitorilor din regiunea Vrancea Putna dreptul de a exploata sarea din acea regiune și de a folosi în mod gratuit pentru treburile lor casnice, ci, în mod cu totul excepțional și până la modificarea legii monopolurilor, Casa Autonomă a Monopolurilor pășuește pe acești locuitori ca să exploateze și să folosească sarea numai pentru trebuințele lor casnice. Cele de mai sus vor fi aduse de urgență la cunoștința funcționarilor în subordine, dar mai ales prin afișaj, batere de tobă etc., locuitorilor din regiunea Vrancea, spre a nu se lăsa impresia locuitorilor beneficiari că li s-a acordat un drept, când în realitate ei sunt numai tolerați până la noi dispozițiuni”*⁴¹

Așadar, străvechiul drept al vrâncenilor, care suplinise prin tradiția atât de puternică lipsa legislativă, era pe cale de a deveni caduc. Cu toate acestea, în 1943, lucrurile nu se schimbaseră, o mărturie de epocă dovedind acest fapt: *„Vrâncenii se bucură și astăzi de privilegiul de a scoate și folosi sarea pentru nevoile gospodărești, cu abatere de la legea monopolurilor și ca o amintire a libertăților de care s-a bucurat până în timpuri apropiate”*⁴²

În perioada 1946 - 1948, autoritățile județene au cerut mai multor ministere cel al Afacerilor Interne, al Lucrărilor și

---

⁴⁰ Idem, fond Pretura Plasei Vidra, dosar nr. 34 / 1939, f. 5.

⁴¹ Ibidem, f. 6.

⁴² *Monografia Județului Putna*, Tipografia și Legătoria de cărți „Cartea Putnei” Alex. P. Alexandrescu, Focșani, 1943, p. 9.

Comunicațiilor ⁴³, al Economiei Naționale ⁴⁴ și Președinției Consiliului de Miniștri exploatarea sării din Vrancea la scară industrială, motivând că viitoarele mine de sare ar contribui la relansarea economică și socială a județului ⁴⁵, zăcămintul fiind din belșug și garantând o exploatare îndelungată ⁴⁶

Pe fondul tergiversării soluționării favorabile a acestei inițiative, vrâncenii, nerespectând condițiile impuse de Stat, extrăgeau sarea din zonă nu doar pentru necesitățile propriilor gospodării, ci și pentru vânzarea ei. La 27 august 1947, Prefectura Județului Putna cerea Legiunii de Jandarmi Putna să nu se mai comită asemenea abuzuri: *„Ministerul de Interne cu ordinul nr. 23.499 din 22 august 1947 ne face cunoscut că organele de control ale Ministerului au constatat că locuitorii din comunele învecinate cu zăcămintele de sare, aflate la suprafața solului, fac extracții clandestine de sare pe care apoi o comercializează.*

Prin asemenea procedee aducându-se mari pagube Statului, cu onoare vă rugăm, ca organele Dvs. din subordine, să oprească extracțiile ilegale de sare, precum și comercializarea sării extrasă, sancționând pe toți vinovații conform legii pentru administrarea și exploatarea monopolurilor” ⁴⁷

În perioada 1973 - 1980 s-a pus din nou problema deschiderii unei mine de sare de la Valea Sării ⁴⁸, investindu-se sume importante în vederea efectuării și în Vrancea a unor lucrări sistematice de prospecțiuni ⁴⁹ Rezultatele cercetărilor din Vrancea erau doar parțial pozitive; astfel, după cum opinau specialiștii, sarea „rămâne o sursă

---

⁴³ S. J. A. N. Vn., fond Prefectura Județului Putna, dosar nr. 63 / 1946, f. 44 - 45.

⁴⁴ Idem, fond Primăria Orașului Focșani, dosar nr. 39 / 1947, f. 5 - 5 verso.

⁴⁵ Ibidem, fond Prefectura Județului Putna, dosar nr. 63 / 1946, f. 46.

⁴⁶ Ibidem, dosar nr. 29 / 1948, f. 63.

⁴⁷ Ibidem, dosar nr. 52 / 1947, f. 72.

⁴⁸ S. J. A. N. Vn., fond Comitetul Județean Vrancea al Partidului Comunist Român, dosar nr. 716 / 1970, f. 247.

⁴⁹ Ibidem, f. 149.

potențială a județului, utilizarea ei rămânând condiționată de o serie de factori tehnici (posibilitatea exploatării ei prin disoluție)”⁵⁰

Pe Văile Putnei și ale Cozei au fost evidențiate formațiuni de sare la mică și mare adâncime, lor adăugându-li-se izvoare sărate, eflorescențe și cruste. La fel stăteau lucrurile și în zonele Nistorești - Zăbala, Vrâncioaia - Paltin, Bodești - Năruja. Alte iviri ale sării au fost semnalate la Tulnici, Vrâncioaia, Nistorești, Pârâul Pețicu, Paltin, Năruja, Poiana, Spulber. La Valea Sării s-au executat nu mai puțin de opt foraje cu adâncimi cuprinse între 200 și 460 m, în vederea cercetării straturilor de sare de vârstă tartariană. Rezultatele obținute fiind negative, cercetările s-au oprit⁵¹.

„La Nistorești unde există o anomalie locală de minim gravimetric, în sondele nr. 7 și 9 MP săpate pentru hidrocarburi, s-a interceptat sare gemă pe intervalele 12 - 211 m și respectiv 15 - 430 m; grosimile determinate sunt relativ mici în comparație cu grosimile zăcămintelor care fac obiectul exploatării. Din punct de vedere calitativ, sarea identificată fiind impură, nu corespunde standardelor și normelor în vigoare.

Indicațiile de la suprafață și din foraje, a calității sării, precum și condițiile tectonice locale, nu au constituit până în prezent premise favorabile pentru cercetarea mai în detaliu a sării și eventual a sărurilor de potasiu”⁵².

Așadar, filoanele de sare existente în Vrancea nu au întrunit condițiile necesare inaugurării aici a unei exploatări sistematice, la nivel de carieră. În asemenea condiții, extragerea sării s-a făcut, de-a lungul timpului, fără mijloace mecanice și doar în limita satisfacerii necesităților gospodăriilor vrâncene. Deși dovedită documentar, comercializarea ilegală a sării nu a putut transforma această ocupație străveche a vrâncenilor din îndeletnicire ocazională într-o constantă a economiei acestui județ.

---

⁵⁰ *Ibidem*, f. 248.

⁵¹ *Ibidem*, f. 112.

⁵² *Ibidem*, f. 142 - 143.